

JAAERVERSLAG

2024

NEDERLANDSE
VERENIGING VAN
REVALIDATIEARTSEN

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

Voor u ligt het jaarverslag 2024. Het beeld dat daaruit oprijst is dat van een vak en een vereniging in beweging. In 2024 stelden we vast wat er voor de VRA echt toe doet in het ‘waarom, hoe en wat’ van de VRA. Het is daarbij fantastisch om te zien hoe betrokken de leden van de vereniging participeren in voor de VRA belangrijke dossiers.

In 2024 groeiden we naar meer dan 1000 leden, waarvan velen actief participeren in de vereniging. Dat zie je terug in onze activiteiten en resultaten die te zien zijn in dit jaarverslag. Deze kracht om samen op te trekken maakt ons sterk. Het laat zien dat we met elkaar in staat zijn te acteren op een wereld die in beweging is.

Om in revalidatietermen te blijven: Het kernprobleem waar we momenteel tegenaan lopen is schaarste, met wereldwijde onvoorspelbaarheid als belemmerende factor. De buitenwereld verwacht dat wij zelf onze rol pakken in het omgaan met schaarste, graag met behoud van kwaliteit. Het is goed om te zien dat meerdere werkgroepen hiermee aan de slag zijn door netwerkgeneskunde actief te agenderen en uit te werken. Denk aan de Blauwdruk Zorgnetwerk Spierziekten, de Leidraad Chronische Pijn en de netwerkvorming voor patiënten met hersenletsel. We laten met deze initiatieven zien dat we ons als vak en vereniging durven aan te passen aan nieuwe omstandigheden en daarbij een proactieve houding aannemen.

We juichen het toe dat steeds meer instellingen zich aansluiten bij de Stichting Revalidatie Impact. Het Revalidatieregister en de Stichting Revalidatie Impact ondersteunden in 2024 de eerste datagedreven spiegelgesprekken. Dit leverde waardevolle informatie op over het revalidatieproces en de uitkomsten van onze behandelingen. Vanuit de verkregen inzichten gaan we aan de slag om de kwaliteit van revalidatiebehandeling te verbeteren

en ongewenste praktijkvariatie tussen instellingen te verminderen.

Ik zie de toekomst van de VRA en de revalidatiegeneeskunde dan ook met vertrouwen tegemoet en ben het van harte eens met de slotwoorden van mijn voorganger Annette van Kuijk: ‘We kunnen trots zijn op een vereniging met betrokken leden waar in commissies, secties en werkgroepen veel werk verricht wordt om mensen die ons nodig hebben van goede revalidatiegeneeskunde te voorzien. Laten we het huidige tijdperk gebruiken om de revalidatiegeneeskunde zich verder te laten ontwikkelen en met elkaar actief de buitenwereld met de spreekkamer verbinden.’

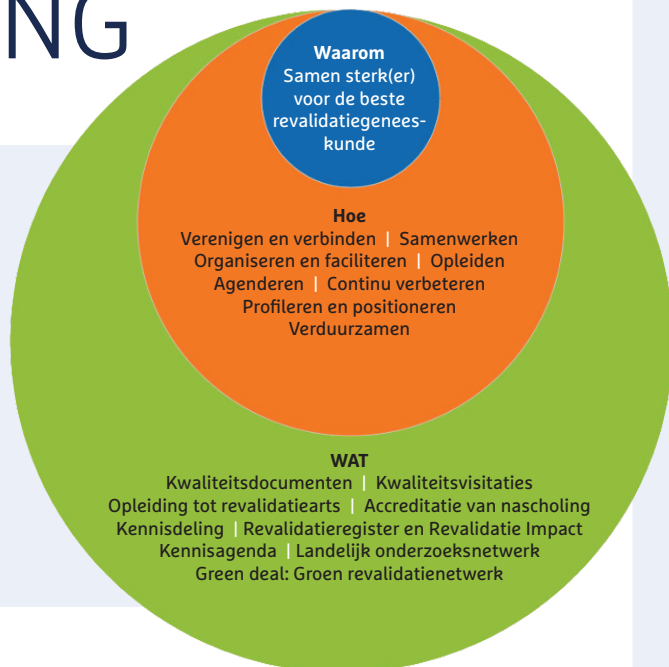
Paulien Goossens | voorzitter VRA | maart 2025

DE VRA IN ONTWIKKELING

SAMEN STERK(ER) VOOR DE BESTE REVALIDATIEGENEESKUNDE

Als aanvulling op de 'waarom' van de VRA, zijn de 'wat' en 'hoe' van de vereniging dit jaar uitgewerkt en vastgesteld door de leden. Het figuur met daarin meerdere cirkels geeft richting aan de werkzaamheden en richting binnen de vereniging. Naast de 'waarom, hoe en wat' werkt de VRA aan het opstellen van een nieuw beleidsplan voor 2025-2030, waarin thema's worden benoemd waar de komende jaren aan gewerkt zal worden.

NIEUW LOGO EN KANTOOR

De VRA gebruikt sinds september 2024 het nieuwe logo waarbij de letters V, R en A in 3D zijn uitgewerkt. Naast een nieuw logo is de VRA in 2024 verhuisd naar de 5e verdieping in de Domus Medica. De verhuizing maakt de samenwerking met de Federatie, Kennisinstituut en andere wetenschappelijke verenigingen makkelijker en sterker. De verhuizing is aanleiding geweest voor de verhuizing van het VRA-archief naar het Trefpunt Medische Geschiedenis Nederland in Urk. Een aantal enthousiaste leden heeft in het Trefpunt de afdeling voor de VRA ingericht.

SPELREGELS GEMANDATEERDE LEDEN

Leden van de VRA die namens de VRA deelnemen aan vergaderingen, commissies, besturen en projecten zitten niet op persoonlijke titel aan tafel. Zij vertegenwoordigen de Nederlandse Vereniging van Revalidatieartsen. Om afspraken en verwachtingen t.a.v. afgevaardigden voor iedereen helder en inzichtelijk te hebben is een document opgesteld met 'spelregels' dat is vastgesteld in de ALV van november 2024.

OPRICHTING SPECIALE COMMISSIE CMIO'S

Eind 2024 is een speciale Commissie CMIO's ingesteld omdat relatief veel Chief Medical Information Officers (CMIO's) revalidatiearts zijn en er veel informatievraagstukken binnenkomen die aan de CMIO's worden voorgelegd. Door de oprichting van deze speciale commissie, krijgen de CMIO's een vaste plek binnen de vereniging, kunnen zij uitspraken doen namens de VRA en worden zij ondersteund vanuit het bureau. In 2025 worden de taken en verantwoordelijkheden van deze speciale commissie verder uitgewerkt.

PRESENTATIE FILMPJES VAN DE COMMISSIES

Een aantal commissies heeft zich middels een filmpje voorgesteld aan de vereniging. Wellicht volgen in 2025 meer commissies?

BESTUURSWISSELINGEN

In het voorjaar van 2024 namen we afscheid van Annette van Kuijk als voorzitter van de VRA. Paulien Goossens heeft de voorzittershamer overgenomen. Wilma Zinger trad toe als nieuw lid van het Dagelijks Bestuur.

DE VRA IN CIJFERS

9 bureaumedewerkers

leden op 31-12-2024
988 leden op 1-1-2024

1001

115 actieve leden in bestuur, commissies en hooglerarenconvent

actieve leden in besturen van werkgroepen

38

253 verwerkte accreditatieaanvragen

kwaliteitsvisitaties

10

11 opleidingsvisitaties

herziene commissie reglementen

3

EEN VAK IN BEWEGING

De VRA heeft zich in 2024 ontwikkeld tot een steeds meer nadrukkelijk aanwezige speler binnen de medisch specialistische zorg. Het vak is volop in beweging, wat zich uit in verschillende ontwikkelingen.

CHRONISCHE PIJN ONDER DE LOEP

Ruim 30.000 patiënten met chronische pijn liepen in december 2024 het risico hun revalidatiebehandeling niet meer vergoed te krijgen. Het Zorginstituut Nederland (ZIN) heeft de effectiviteit van deze behandeling ter discussie gesteld, door middel van een marginale toets na het terugtrekken van twee wetenschappelijke artikelen waar het oorspronkelijke positieve standpunt op gebaseerd was. Dit ondanks de aanwezigheid van een goed wetenschappelijk onderbouwde richtlijn. De VRA heeft ZIN eind 2024 gesommeerd om haar standpunt in te trekken. Dit proces wordt in 2025 vervolgd.

KWALITEITSSTANDAARD INDICATIESTELLING (I)MSR

In de ALV van november is de Kwaliteitsstandaard Indicatiestelling (Interdisciplinaire) Medisch Specialistische Revalidatie vastgesteld. In deze kwaliteitsstandaard staat beschreven hoe de revalidatiearts bij een individuele patiënt op een navolgbare manier de indicatie voor (I)MSR stelt. Tijdens een webinar eind april zijn de leden geïnformeerd over de uitgangspunten van de kwaliteitsstandaard, waarna zij de mogelijkheid hadden om te reageren op het concept.

Na verwerking van de commentaren hebben de leden tijdens een discussiebijeenkomst begin september de mogelijkheid gekregen om mee te denken over de laatste puntjes op de 'i'. De projectgroep kijkt terug op een intensief maar mooi project met grote betrokkenheid van veel VRA-leden (meer dan 400 commentaren op het concept!). In 2025 wordt de Kwaliteitsstandaard aangeboden aan het Zorginstituut.

DATAVERZAMELING STICHTING REVALIDATIE IMPACT

Stichting Revalidatie Impact, een gezamenlijk initiatief van VRA en Revalidatie Nederland, wil de revalidatiezorg verbeteren door systematisch de uitkomsten van behandelingen te verzamelen, analyseren, vergelijken en verspreiden. Hierdoor kunnen discussies over praktijkvariatie gevoerd worden. In 2024 is de gegevensaanlevering uitgebreid met verschillende nieuwe meetinstrumenten, waaronder generieke uitkomstmaten gemeten met PROMIS-vragenlijsten. Daarnaast is het Nederlands CP register opgenomen binnen de Stichting Revalidatie Impact. De eerste spiegelgesprekken zijn gevoerd aan de hand van de verzamelde data voor klinische CVA en voor de kinderrevalidatie. Het eerste spiegelgesprek voor chronische pijn volgt in maart 2025.

PROFILERING REVALIDATIEGENEESKUNDE

In 2024 is een project gestart om de profilering van de revalidatiegeneeskunde te verbeteren met een externe marketeer. Doel is om revalidatieartsen te ondersteunen bij het presenteren van de revalidatiegeneeskunde aan stakeholders en het algemene publiek. Om het gesprek uit te lokken op de vraag “wat doet een revalidatiearts?” zijn drie slogans opgesteld die revalidatieartsen kunnen gebruiken, daarnaast is een iets langere boodschap opgesteld. In de loop van 2025 worden een aantal filmpjes gemaakt die laten zien wat de rol is van de revalidatiearts in het revalidatieproces.

BETROKKENHEID BIJ TRANSFORMATIEPLAN RN

Revalidatie Nederland werkt aan een sectoraal Transformatieplan over de toekomst van de revalidatiezorg. Het sectoraal Transformatieplan beschrijft welke stappen revalidatie-instellingen individueel en samen willen ondernemen om hun belofte waar te maken, en welke stappen van partners daarvoor nodig zijn. Het Transformatieplan is geconcentreerd rond zes thema's. Namens de VRA denkt een aantal revalidatieartsen mee bij de verschillende thema's om het perspectief vanuit de revalidatiegeneeskunde voor het voetlicht te brengen.

BETROKKENHEID BIJ ONTWIKKELINGEN FEDERATIE

Naast de betrokkenheid bij de Raden van de Federatie is de VRA in 2024 o.a. betrokken geweest bij de volgende projecten/thema's:

- Beleidsplan Medisch Specialist 2035
- Project duurzame inzetbaarheid
- Loopbaanmonitor
- Less is more
- Fit for the Future
- Project Passend bewijs
- Preventienetwerk

CONSULTATIES ZORGINSTITUUT

Vanuit diverse gremia van de VRA is een reactie gegeven op de volgende concept-documenten die het Zorginstituut aan de VRA of via de Federatie aan alle wetenschappelijke verenigingen heeft voorgelegd:

- Consultatie conceptbeoordeling stand wetenschap en praktijk 'eerstelijns multidisciplinaire paramedische herstellzorg bij aanhoudende klachten en beperkingen na COVID-19'
- Pakketagenda Passende Zorg 2026-2028 (via Federatie)
- Conceptadvies 'Passende aanspraak voor eerstelijns fysio – en oefentherapeutische zorg'
- Conceptadvies 'Langdurige gepersonaliseerde gesuperviseerde actieve oefentherapie bij patiënten met axiale spondyloartritis met ernstige functionele beperkingen'
- Concept standpunt 'Monodisciplinaire behandeling door een eerstelijns fysio- of oefentherapeut bij patiënten met lage rugklachten (drie indicatiegebieden)'
- Concept-verbetersignalement Zinnige Zorg Reumatoïde artritis
- Conceptbeoordelingskader Kosteneffectiviteit in de praktijk (via Federatie)
- Consultatie maatschappelijk agenderingskader Zorginstituut (via Federatie)

KWALITEIT

De VRA heeft, door afvaardiging van leden uit de werkgroepen, in 2024 aan 37 richtlijnontwikkelingen (22 richtlijnen en 15 richtlijnclusters) en 3 leidraadontwikkelingen van stakeholders deelgenomen. Bekijk het overzicht van alle kwaliteitsprojecten waarbij de VRA betrokken is op de website.

GEHONOREERDE SKMS-SUBSIDIEAANVRAAG KWALITEITSPROJECT

Het project 'In GESPREK met ouders: Ondersteuning op maat voor ouders van kinderen met extra zorg' is in 2024 door SKMS gehonoreerd. Doelstelling van dit project is het in co-creatie ontwikkelen en implementeren van hulpmiddelen die helpen de aanbevelingen op het gebied van psychosociale ondersteuning van ouders toe te passen: een instrument om het gesprek met ouders over psychosociale aspecten te ondersteunen en een wegwijzer als samen-beslissing voor ondersteuning op maat. Ontwikkeling is in samenwerking met revalidatieprofessionals en ouders.

LOPENDE KWALITEITSPROJECTEN

In 2024 is met financiering door de Stichting Kwaliteitsgelden Medisch Specialisten (SKMS) gewerkt aan de onderstaande kwaliteitsprojecten:

- Richtlijn Chronische Pijnrevalidatie (afronding in 2024)
- Richtlijn Aanhoudende klachten na Licht Traumatisch Hoofd-/Hersenletsel (afronding in 2024)
- Gesprekskaart Spierziekten: in dit project wordt een eerder ontwikkelde gesprekskaart voor patiënten met SMA voor alle patiënten (kinderen en volwassenen) met een spierziekte (afronding in 2024)
- Herziening richtlijn Spastische CP bij Kinderen (afronding in 2024)
- Herziening richtlijn Cerebrale e/o spinale spasticiteit bij volwassenen (afronding in 2025)
- Herziening richtlijn Beenorthesen (afronding in 2026)
- Modules Neuropathische pijn bij richtlijn Dwarlæsie (afronding in 2026)
- Verbeterteams CVA: het doel van dit project is een basis vormen voor waardegedreven zorg in de MSR voor CVA-patiënten door:
 - Het opzetten van een verbeterteam met een leer-verbetercyclus uitgevoerd op onderwerpen met praktijkvariatie
 - Het opstellen van concrete aanbevelingen voor het behandelkader NAH zodat CVA-patiënten gelijkere effectievere efficiëntere revalidatiezorg krijgen ongeacht waar ze revalideren
- Samenwerken aan duurzame spierziektenzorg: in dit project zal landelijk en regionaal de juiste infrastructuur worden ontworpen om de adviezen voortkomend uit de Blauwdruk Zorgnetwerk Spierziekten te kunnen implementeren.

AANPASSING HANDLEIDING EN FORMAT BEHANDELKADERS

De Commissie Kwaliteitsbeleid heeft de [Handleiding voor de ontwikkeling van behandelkaders](#) en het daarbij behorende format geactualiseerd. Nieuwe onderwerpen zijn o.a. samen beslissen en het opleidingsniveau van psychologen in de revalidatiezorg.

PROJECT VISIE – HERZIENING KWALITEITSVISITATIESYSTEMATIEK

De Commissie Kwaliteitsvisitaties is in 2024, samen met 21 andere wetenschappelijke verenigingen, gestart met de ontwikkeling van een nieuwe, toekomstbestendige, visitatiemethodiek. Sinds 2014 worden visitaties uitgevoerd met behulp van de Waarderingsystematiek. Deze methode heeft de visitaties objectiever en meer gestandaardiseerd gemaakt. Na 10 jaar hebben bijna alle vakgroepen deze systematiek 2x doorlopen. Nu is het tijd voor de volgende stap. De nieuwe methodiek werkt met een meer compacte basisvisitatie (minder vinkjes) aangevuld met een thematisch deel. Zo kan de kwaliteitsvisitatie meer bijdragen aan de kwaliteitsbevordering van de gevisiteerde vakgroep. Het project loopt tot eind 2026.

GOEDGEKEURDE KWALITEITS-DOCUMENTEN VRA

- [Richtlijn Aanhoudende klachten na Licht Traumatisch Hoofd-/Hersenletsel](#) (april 2024)
- [Richtlijn Chronische Pijnrevalidatie](#) (april 2024)
- [Richtlijn Cerebrale Parese bij Kinderen](#) (november 2024)
- [Behandelkader Dwarslaesie](#) (april 2024)
- [Kwaliteitsstandaard Indicatiestelling \(Interdisciplinaire\) Medisch Specialistische Revalidatie](#) (november 2024)
- [Blauwdruk Zorgnetwerk Spierziekten](#) (april 2024)
- [Gesprekskaart Spierziekten](#) (november 2024)

ENQUÊTE AANGEPAST SCHOEISEL

De subcommissie Hulpmiddelen heeft naar aanleiding van signalen over problemen bij het voorschrijven van orthopedisch schoeisel en vergoeden ervan door zorgverzekeraars een enquête uitgezet onder de leden. Uit de resultaten blijkt dat een deel van de revalidatieartsen ervaart dat de zorgverzekeraar steeds meer op hun stoel gaat zitten. De subcommissie Hulpmiddelen van de VRA neemt de antwoorden en opmerkingen uit de enquête mee in gesprekken met de brancheorganisatie, het VRA-bestuur en de Beroepsbelangencommissie (BBC), om samen te kijken hoe nog efficiënter kan worden samengewerkt en bovenstaande frustraties en communicatieproblemen voorkomen kunnen worden.

HIGHLIGHTS UIT DE WERK GROEPEN

Naast betrokkenheid bij richtlijnontwikkelingen en -herzieningen en SKMS-projecten (zoals eerder genoemd in het jaarverslag) houden de werkgroepen zich met verschillende onderwerpen bezig.

SECTIE KINDERREVALIDATIE- GENEESKUNDE

De Sectie Kinderrevalidatiegeneeskunde heeft in 2024 samengewerkt met Revalidatie Nederland aan de strategienota 2024-2028 “Ieder kind wil meedoen”. Het streven is dat deze strategienota in 2025 wordt afgerond. Daarnaast is de Kindersectie trots op het feit dat op 11 oktober 2024 een gezamenlijk congres voor kinderorthopeden en kinderrevalidatieartsen is georganiseerd. Het was een leerzaam congres en waardevol om dit samen met een andere beroepsgroep vorm te geven: zeker voor herhaling vatbaar.

WERK GROEP PIJNREVALIDATIE NEDERLAND (WPN)

De WPN is actief betrokken geweest bij meerdere stuurgroepen van de Federatie; dit als onderdeel van het doel in het nieuwe huishoudelijk reglement van de WPN om slagvaardiger te zijn. Doel van de WPN is om pijn meer in de publiciteit te brengen, o.a. door het organiseren van de succesvolle themacursus voor de opleiding tot revalidatiearts met René Oosterwijk als docent van het jaar. WPN-leden waren actief betrokken bij het IASP-Wereldcongres in Amsterdam en organiseerden een dansevenement, een comedyshow, een rondleiding in het Rijksmuseum en een bijeenkomst in Nemo over pijn en comedy, allemaal met ‘pijn’ als thema, zowel voor deelnemers aan het congres en als voor het Amsterdamse publiek.

WERK GROEP HERSENLETSEL REVALIDATIE (WHR)

Afgelopen jaar hebben verschillende WHR-leden actief deelgenomen in verschillende fasen van ontwikkeling van **richtlijnen/standaarden**. Daarnaast is gewerkt aan de oplevering van de **handreiking Schouderklachten na NAH**, deze is inmiddels vastgesteld.

Momenteel vindt een grote RCT plaats (de **BSTARS-trial**) in het merendeel van de klinische revalidatiecentra; de voortgang wordt actief gedeeld binnen de WHR.

De WHR krijgt alle relevante **proefschriften** op het gebied van Hersenletselrevalidatie toegestuurd, biedt de mogelijkheid aan promovendi een pitch over hun proefschrift te houden en hun proefschrift te delen en nodigt promovendi uit om hun onderzoek te presenteren.

Tot slot zijn WHR-leden betrokken in de projectgroep van het project *Verbetersteams voor de Medisch Specialistische Revalidatie van CVA-patiënten* (zie ook bij Lopende kwaliteitsprojecten).

WERK GROEP ONCOLOGISCHE REVALIDATIE (WOR)

Revalidatiearts Petra Boelens heeft in 2024 met ondersteuning van verscheidene andere WOR-leden een multicohort dataset verzameld met bestaande gegevens uit de EPD's uit alle windstreken van Nederland. Doel was het aantonen van het verschil in onder andere kwaliteit van leven, vermoeidheid en conditie bij aanvang en einde van oncologische revalidatie. Een artikel over de multicohort dataset is geaccepteerd voor de 1e uitgave van het NTR in 2025.

OPLEIDEN

OPLEIDERSDAG 2024

De Jaarlijkse Opleidersdag is in 2024 in Tolbrug Revalidatie georganiseerd met ongeveer 40 (plaatsvervangend) opleiders. Met op het programma een workshop over samen beslissen en de laatste stand van zaken rondom het Landelijk Opleidingsplan, basisniveau van gangbeeldanalyse en vernieuwing visiteren (evaluatiebezoek).

SCHOLING

In 2024 is gestart met de herstructurering van de Digitale leeromgeving (DLO). Er is één bibliotheek beschikbaar gesteld met daarin alle leerdoelen, bronnen, artikelen en video's van de cursussen. Alle aiossen kunnen hierdoor op elk moment (just in time) bij de cursusinformatie. Dit was een grote wens vanuit de aiossen. Daarnaast zal het gaan zorgen voor een verbetering in de administratie vanuit de beheerderkant van de DLO.

TOETSING

In 2024 heeft de toetsingscommissie 7 thema-eindtoetsen afgenomen van elk 50 vragen en de vragenbank is uitgebreid naar 970 vragen. Daarnaast is geëxperimenteerd met het gebruik van chat gpt bij het opstellen van vragen en is hier een korte handleiding voor gemaakt voor cursuscoördinatoren. Tot slot worden sinds 2024 aiossen gevraagd om één toetsvraag aan te leveren in de DLO, om de vragenbank mee uit te breiden. Zo ervaren aiossen hoe moeilijk het is om een goede toetsvraag te maken en daarnaast is het een goede manier om te verdiepen in de lesstof.

HERZIENING LANDELIJK OPLEIDINGSPLAN

Onder leiding van de werkgroep herziening LOP van het Concilium is in 2024 het Landelijk Opleidingsplan (LOP) herzien en in september naar het College Geneeskundig Specialismen (CGS) gestuurd ter goedkeuring. Het CGS heeft in de vergadering van december 2024 het LOP en bijbehorend specifiek besluit goedgekeurd. Het LOP ligt eind 2024 voor in een commentaarronde bij andere wetenschappelijke verenigingen en zal per 1 juli 2025 in werking treden.

De belangrijkste wijzigingen in het Landelijk Opleidingsplan 'Samen duurzaam in beweging' zijn:

1. Meer aandacht voor ontwikkelingsgericht werken;
2. Meer aandacht voor generieke activiteiten en keuze voor een verplichte profielopdracht;
3. Een simpelere structuur van de opleiding van basis en verdieping;
4. Professionele ontwikkeling krijgt een formele plaats binnen de opleiding;
5. Vernieuwing landelijk scholingsprogramma en handvaten voor aansluiting van regionaal en lokaal onderwijs hierop;
6. Verduidelijking van tijdsbesteding opleidingsonderdelen;
7. Aanscherping van EPA 8 loopvaardigheden.

RESULTATEN CONCILIUM

- Er is een implementatieplan gemaakt voor het implementeren van het nieuwe opleidingsplan.
- Er is geschreven aan een nieuw hoofdstuk in het Compendium geneeskunde, een lesboek voor geneeskundestudenten. Het bestaande hoofdstuk is uitgebreid.
- Onder begeleiding van het Concilium heeft aiос Iris Dekker de Leidraad regionaal onderwijs gemaakt. Deze is verwerkt in het nieuwe landelijk opleidingsplan.
- Onder begeleiding van het Concilium en de Scholingscommissie is aiос Laura van Dijke gestart met het project 'denktank generieke activiteiten'. Doel is om een landelijk kader te maken voor generieke activiteiten in de DLO, welke op regionaal niveau gebruikt kan gaan worden.

OPLEIDINGSVISITATIES

In 2024 zijn door de Plenaire Visitatiecommissie (PVC) 11 opleidingsvisitaties uitgevoerd.

Een deel van de visitaties is geclusterd op regio om zo twee opleidingsinstellingen in 2 dagen te visiteren. Voordeel hiervan is minder voorbereidingstijd, nadeel is dat de werkbelasting in die periode tijdelijk hoog is. Daarnaast is gewerkt aan uitwerking van de werkwijze voor de evaluatiebezoeken die de Plenaire Visitatiecommissie vanaf 2025 zal gaan uitvoeren bij de opleidingsinstellingen.

JUNIOR VRA

De Junior VRA heeft in 2024 twee speerpunten opgesteld en uitgewerkt:

1. Diversiteit binnen de opleiding revalidatiegeneeskunde met als doel het stimuleren van diversiteit bij sollicitaties. Resultaten van dit speerpunt zijn adviezen met de belangrijkste inzichten. Deze worden op de opleidersdag in 2025 gedeeld met opleiders en Concilium.
2. Bewust aandacht hebben voor preventie en gezonde leefstijl met als doel alle aiossen (en revalidatieartsen) makkelijk toegang geven tot een overzicht van praktische tips en gespreksmethoden die tijdens het spreekuur kunnen worden ingezet. Resultaten van dit speerpunt zijn een leidraad en zakkaartje over dit onderwerp. 500 zakkaartjes zijn op het DCRM verspreid. Er volgt nog een NTR-opiniestuk over slaap. Zowel het zakkaartje als de leidraad zijn te vinden op de VRA [website](#). Bij dit speerpunt heeft de Junior VRA hulp en advies gehad van revalidatieartsen uit de Werkgroep Bewegen en Sport van de VRA.

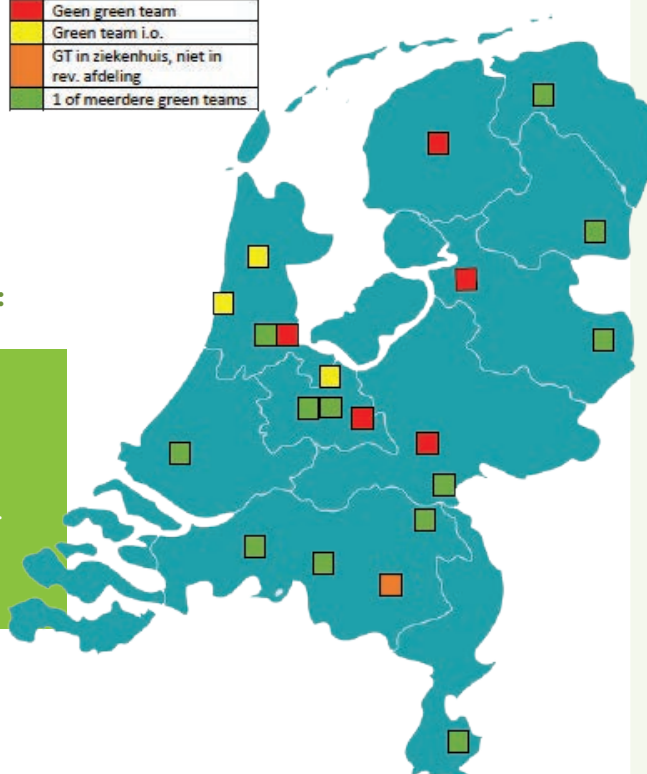

Tijdens het DCRM stond de jaarlijkse ludieke actie van de Junior VRA ook in het teken van actieve leefstijl: deelnemers moesten zo snel mogelijk een parcours met rollator en elastiek afleggen. De snelste deelnemers hebben een presentje gekregen.

GROEN REVALIDATIENETWERK

Doel van het Groen Revalidatienetwerk is het faciliteren van de versnelling van verduurzaming binnen de revalidatiesector. Dit wil het netwerk bereiken door het informeren, inspireren, verenigen en delen van best practices over duurzaamheid.

■	Geen green team
■	Green team i.o.
■	GT in ziekenhuis, niet in rev. afdeling
■	1 of meerdere green teams

In 2024 heeft het netwerk de volgende activiteiten georganiseerd en doelen bereikt:

Inventarisatie van aanwezigheid van green teams in instellingen inclusief werkwijze, speerpunten en behoeften. Hiervan is een overzicht op revalidatiekennisnet geplaatst. Tevens is een overzichtskaart van green teams in het land gemaakt.

Indienen van een mini-symposium abstract voor het DCRM 2024 met als onderwerp 'een positieve verleiding naar meer plantaardige voeding, voor humane en planetaire gezondheid'.

Indienen en acceptatie van abstract op het IS-PO-congres over verduurzaming productieproces orthopedisch schoeisel in samenwerking met bedrijfsleven.

Één of meerdere Green Teams	Geen Green Team
Adelante	Klimmendaal
Antonius ziekenhuis	Aardenburg Doorn
De Hoogstraat	Reade
Libra	Revalidatie Friesland
Revant	
Amsterdam UMC	Green Team in oprichting
Tolbrug	Merem
UMCG	Heliomare
Rijndam	Noord West Ziekenhuisgroep (afdeling)
Roessingh	
Sint Maartenskliniek	Green Team in ziekenhuis, niet voor de afdeling
Treat	Maxima MC
UMC Utrecht (afdeling)	

Overzicht d.d. 28-10-2024 zoals bij het Groen Revalidatie Netwerk op dat moment bekend

Ontwikkeling van de ['inspiratiegids duurzame revalidatie'](#) en presentatie van deze gids op de algemene ledenvergadering van de VRA.

Indienen en acceptatie van abstract op het ISPO-congres over verduurzaming productieproces orthopedisch schoeisel in samenwerking met bedrijfsleven.

WETENSCHAP

Stimuleren van wetenschap is een belangrijke doelstelling van de Commissie Wetenschap & Innovatie, het Hooglerarenconvent en de researchcoördinator. In 2024 is gewerkt aan de volgende onderwerpen:

UITVOERING VAN DE KENNISAGENDA REVALIDATIEGENEESKUNDE

Voor verschillende kennishiaten zijn stappen gezet om tot een oplossing van het hiaat te komen. Hieronder een overzicht van bij de Commissie Wetenschap & Innovatie bekende initiatieven.

Bewegingsapparaat en amputaties

Hoofdaanvragers dr. Jaap van Netten (Amsterdam UMC, academische werkplaats HOMELAND) en prof.dr. Sicco Bus (Amsterdam UMC) verwierven een ZonMw subsidie voor het project 'These shoes are made for offloading (SHOE-OFF): een multicenter stepped-wedge RCT'.

Organen en oncologie

Revalidatiearts Petra Boelens heeft met ondersteuning van verscheidene andere WOR-leden een multicohort dataset met bestaande gegevens uit EPD's verzameld, om het verschil in onder andere kwaliteit van leven, vermoeidheid en conditie bij aanvang van oncologische revalidatie en bij einde van oncologische revalidatie aan te tonen. Een artikel hierover is geaccepteerd voor de 1e uitgave van het NTR in 2025.

Onder leiding van ZE&GG startte een co-creatie traject om de kennisvraag naar kosteneffectiviteit van iMSR bij oncologie te beantwoorden. Doel van het traject was te komen tot een door alle deelnemende partijen (VRA, patiënten, zorgverzekeraars, ZiN en ZE&GG) gedragen onderzoeksaanvraag. Na drie bijeenkomsten is het traject voorlopig gestopt, omdat er momenteel geen goede controle-arm bestaat waarmee iMSR vergeleken kan worden.

Leefstijlinterventies

Het consortium BETERRS (Bewegen, Eten, Trainen, Energie, Revalidatie, Rust en Slaap) heeft als doelstelling om beide kennishiaten op het gebied van (kosten)effectiviteit van leefstijlinterventies op te lossen.

Het consortium is in 2024 uitgebreid met verschillende relevante partijen en kwam een aantal keer bij elkaar.

Lopen en vallen bij chronisch progressief neurologische aandoeningen

Dr. Jorik Nonnekes (RadboudUMC) verwierven een ZonMw VIDI beurs voor zijn onderzoek naar modulatie van arousal om loopproblemen bij mensen met Parkinson te verminderen.

Extracorporale shock wave therapie bij spasticiteit

Revant Breda, Rijndam Revalidatie en Revalidatie Friesland voerden een multicentrum analyse van ESWT zorgdata van kinderen met een spastische Cerebrale Parese uit, ter onderbouwing van een toekomstige onderzoeksaanvraag naar de effectiviteit van ESWT bij deze doelgroep. Dr. Suzanne Lambregts presenteerde de resultaten tijdens het DCRM. Een artikel over de studie is geaccepteerd voor NTR nr. 2 in 2025.

DCRM MINI-SYMPOSIUM 'DURVEN WE DE RCT LOS TE LATEN?'

Naast het opzetten van nieuw onderzoek, zijn er andere manieren om antwoorden op kennishiaten te vinden. Bijvoorbeeld door het gebruik van in de zorg verzamelde data (real-world data) of door het gebruik van bestaande data en resultaten uit eerder onderzoek. Tijdens het mini-symposium werden na een algemene methodologische inleiding enkele concrete voorbeelden gepresenteerd. Deelnemers gingen met elkaar in gesprek over kansen die deze benadering biedt.

SAMENWERKING IN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

MedZO aanvraag

ZonMw opende in de zomer de eerste oproep voor onderzoekvoorstellen van het nieuwe programma MedZO (MEDisch specialistische Zorg en Onderzoek). MedZO maakt niet-fundamenteel onderzoek vanuit algemene ziekenhuizen en revalidatiecentra mogelijk. VRA en RN riepen op om in deze ronde vanuit de sector één gemeenschappelijk, breed gedragen voorstel in te dienen. Tijdens een succesvolle startbijeenkomst werd als onderwerp gekozen voor 'effectiviteit van netwerkzorg in de revalidatie'. Prof. dr. Jeanine Verbunt was bereid projectleider en hoofdaanvrager te zijn. Negen centra meldden zich aan als deelnemer voor de aanvraag en voorgenomen studie. In onderling zeer goed overleg is een aanvraag geschreven en ingediend, die acht revalidatienetwerken omvat. Eind mei 2025 maakt ZonMw bekend welke aanvragen gehonoreerd worden.

Federatie Medisch Specialististen en andere wv-en

Krachtenbundeling met de Federatie Medisch Specialististen en andere wetenschappelijke verenigingen is belangrijk om gemeenschappelijke doelstellingen te kunnen bereiken. Dit kreeg vorm door deelname aan de Raad Wetenschap & Innovatie van de Federatie, door projectleiderschap van de Fit For the Future projectgroep 'research coördinatie' met andere wv-en en door deelname aan het 'Passend bewijs' project van het Kennisinstituut. De VRA gaf input voor de kennisagenda van verschillende andere wv-en.

HOGLERARENCONVENT

Binnen het Hooglerarenconvent is gediscussieerd over onderwerpen die de zorg en het onderzoek in de toekomst gaan bepalen: **Artificial Intelligence (AI) en doelmatigheid.** Ook is een discussie opgestart hoe de revalidatiegeneeskunde met een holistische view, netwerk- en teamworkgedachte een oplossing kan formuleren voor complexe zorgvragen en hoe onderzoek hiernaar de revalidatiegeneeskunde kan helpen. De ontwikkeling van centralisatie met expertisecentra waar onderzoek plaatsvindt en netwerkvorming zullen de komende jaren nog verder vorm krijgen. Deze ontwikkeling heeft invloed op samenwerking tussen de UMC's en samenwerking met revalidatieinstellingen.

PATIËNTENPARTICIPATIE BINNEN DE WECO

Onderzoek en innovatie dragen bij aan de verbetering van de revalidatiezorg en het patiëntenperspectief is daarbij onmisbaar. In 2024 heeft de WeCo verschillende stappen genomen (van goedkeuring in het bestuur, aanpassen reglement, vacature opstellen en sollicitatieronde houden) om te komen tot het definitief opnemen van een patiëntlid in de commissie. Sinds november 2024 is Vera Verhage het eerste patiëntlid binnen een bestuurscommissie van de VRA.

EARLY CAREER WETENSCHAPSDAG

In 2024 organiseerde de WeCo samen met het Hooglerarenconvent voor de tweede keer de early career onderzoeksdag voor arts-onderzoekers die aan het begin van hun wetenschappelijke carrière staan. Onderwerpen die aan de orde kwamen waren o.a. het versterken van een subsidieaanvraag, pitches over het eigen onderzoek en prioriteiten stellen in combifuncties. Daarnaast werden ervaringen uitgewisseld en werd genetwerkt.

CONGRESSEN

Twee keer per jaar organiseert de VRA een congres: in het voorjaar het Colloquium met beleidsmatige onderwerpen en in het najaar het tweedaags Dutch Congress of Rehabilitation Medicine (DCRM).

COLLOQUIUM 2024

Op 12 april 2024 was het thema van het Online Colloquium: 'Samenwerken in jouw regio: hoe dan?!'. Tijdens dit congres waren 365 deelnemers aanwezig (waaronder 24 sprekers, 2 sponsors en 8 standhouders). Onderdelen van dit congres:

- Dagvoorzitters Jeanine Verbunt (hoogleraar en revalidatiearts) en Paul Boeren (ervaringsdeskundige en voorzitter DON)
- Keynotespreker Frank Beemer met de presentatie 'Effectief samenwerken in Netwerken, hoe ga ik dat morgen doen?'
- Pitches en tafelgesprek over regionale samenwerking:

- Badelog de Lange - revalidatiearts UMC Utrecht
- Albère Köke – Landelijk Coördinator Netwerk Pijnrevalidatie Nederland
- Peter Paul Wisman – revalidatiearts en initiatiefnemer en ontwerper van &Basalt
- Free paper sessie met 7 presentaties
- 5 Workshops over interdisciplinair opleiden, dwarslaesienetwerk, IZa en netwerk-samenwerking, wetenschappelijk netwerk ISMS en samen in beweging.

DCRM 2024

Op 7 en 8 november 2024 werd het DCRM georganiseerd in het Beatrixtheater in Utrecht met als thema: 'Maatschappelijke veranderingen: kansen voor de revalidatiegeneeskunde'. De voertaal voor deze editie van het DCRM was voor het eerst Nederlands.

Op het congres waren 822 deelnemers (waarvan 117 sprekers), 14 sponsors en 48 standhouders aanwezig. Het congres bestond uit de volgende onderdelen:

- 4 plenaire sprekers
- 24 workshops en mini-symposia
- 24 free paper presentaties
- 55 wetenschappelijke posters
- 19 innovatie posters
- 1 debat met onderwerp: 'Meer patiënten minder middelen: kansen voor de revalidatiegeneeskunde'
- 1 onderzoekerssessie tijdens de ALV met als onderwerp 'Kennisagenda: leg de link'

Dagvoorzitter was dr. Nicole Voet (revalidatiearts).

De Commissie Wetenschap & Innovatie heeft op het DCRM de volgende wetenschappelijke stimuleringsprijzen uitgereikt aan 'early career' onderzoekers/artsen:

- PhD Award revalidatiegeneeskunde is gewonnen door dr. Anouk Tosserams
- Prijs voor beste presentatie van een free paper is gegaan naar Govert van der Gun
- Prijs voor beste posterpresentatie is gegaan naar Charlotte Bosman

PRIJZEN

RENÉ OOSTERWIJK IS DOCENT VAN HET JAAR 2024

René Oosterwijk (CIR, Clinics in Revalidatie) is door de aiossen gekozen als Docent van het Jaar vanwege zijn enthousiasme, bevologenheid en kennis van zaken. Aiossen schrijven hierover: 'Hij weet zijn kennis en enthousiasme voor de pijnrevalidatie over te brengen en brengt de principes en meerwaarde van dit aandachtsgebied voor het voetlicht. De themacursus Chronische pijn is heel goed opgezet, zeer interactief en inspirerend, waarbij René de mogelijkheden van het nieuwe onderwijssysteem direct heeft toegepast. Tijdens de cursus wordt veel ruimte gecreëerd voor inbreng vanuit de aiossen.'

NIENKE KERVER WINNAAR WETENSCHAP TALENT AWARD

De Wetenschap Talent Award 2024 is gewonnen door Nienke Kerver, aios revalidatiegeneeskunde uit het OOR Noord Oost (circuit Groningen/Friesland). Zij wint de prijs vanwege een mooi aantal publicaties, waarbij ze in vijf publicaties de eerste auteur is. Het valorisatie-aspect van het door Nienke verrichte onderzoek wordt geroemd door de jury. Nienke heeft tevens een zeer waardevolle ervaring met implementatie op een voor de revalidatie zeer relevant onderwerp.

CASPER VAN KOPPENHAGEN WINT VAN HOYTEMA TROFEE 2024

De Van Hoytema Trofee 2024 is toegekend aan dr. Casper van Koppenhagen, omdat hij zich in woord en geschrift bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor de revalidatiegeneeskunde. Casper is een bevologen collega die bijdraagt aan een brede positieve profilering van de revalidatiegeneeskunde, zowel naar andere specialismen als naar niet-medicijnen. Hij is een ambassadeur voor het vak; als revalidatiearts, onderzoeker en als mediapersoonlijkheid.

REVALIDATIE JAARPRIJS 2024 VOOR RITA VAN DEN BERG

De Revalidatie Jaarprijs voor Innovatieve patiëntenzorg van 20.000 euro, beschikbaar gesteld door Ipsen Farmaceutica, is dit jaar toegekend aan dr. Rita van den Berg met het project CapriXpress. Het project omvat een e-health applicatie die gericht is op leefstijlverbetering in de wachttijd tot medisch specialistische hartrevalidatie. De innovatie borduurt voort op wetenschappelijk onderzoek en is gericht op patiënten met een lage sociaaleconomische positie, een groep die meestal moeilijk te bereiken is met revalidatiezorg. De jury spreekt de hoop uit dat deze innovatie wordt doorontwikkeld voor andere aandoeningen waarvoor leefstijlaanpassing ook heel belangrijk is.

ANNEKE WELKAMP WINT DERDE PRIJS EUROPESE TESC AWARD

Tijdens het European Congress of Physical and Rehabilitation Medicine (ESPRM) in Slovenië heeft Anneke Welkamp de derde prijs gewonnen met haar presentatie voor de TESC Award. Anneke is naar de ESPRM uitgezonden om haar onderzoek te presenteren en vertegenwoordigde daarmee Nederland en de VRA. Ze presenteerde haar vernieuwend onderzoek naar cognitief functioneren van opgenomen patiënten met een recent verworven dwarslaesie. De eerste en tweede prijs gingen naar respectievelijk de genomineerden uit Servië en Italië. Op de foto de drie prijswinnaars met vanaf links: Anneke Welkamp, Milica Aleksić en Andrea Demeco.

Eénmaal per twee jaar mag de VRA een kandidaat nomineren voor de Europese TESC Award voor de beste wetenschappelijke prestatie en klinische onderzoek. Kandidaten moeten in opleiding zijn voor revalidatiearts of recent de opleiding hebben afgerond. Ieder Europees land mag een genomineerde sturen om in aanmerking te komen voor deze prijs.

NEDERLANDS TIJDSCHRIFT VOOR REVALIDATIEGENEESKUNDE (NTR)

NTR 2024-1
**Focus op Integraal
Zorgakkoord (IZA)**

NTR 2024-2
**Focus op cognitieve
revalidatie**

NTR 2024-3
Focus op juridische zaken

NTR 2024-4
**Focus op kunstmatige
intelligentie**

NTR 2024-5
**Focus op maatschappelijke
veranderingen**

NEDERLANDSE
VERENIGING VAN
REVALIDATIEARTSEN

COLOFON

Het jaarverslag 2024 is een uitgave van de Nederlandse Vereniging van Revalidatieartsen. Het document is te downloaden via revalidatie.nl

Vragen

Heb je vragen of opmerkingen over dit document? Meld deze dan via VRA@revalidatiegeneeskunde.nl

Tekst

Corine Ottevanger | beleidsadviseur VRA
Esther Hosli | researchcoördinator VRA
Maud Oomen | beleidsadviseur VRA
Thieu Berkhout | directeur VRA

Vormgeving en opmaak

Jet Westbroek, Idee & Ontwerp

Copyright

©Nederlandse Vereniging van Revalidatieartsen | april 2025

Alle opgenomen informatie is eigendom van de Nederlandse Vereniging van Revalidatieartsen.

Overnemen van inhoud, geheel of gedeeltelijk is toegestaan mits met bronvermelding.

Vrijwaring

De redactie heeft de grootst mogelijke zorg besteed aan de samenstelling van dit document. Desondanks accepteert de VRA geen aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden in de informatie, noch voor schade, overlast of ongemak dan wel andersoortige gevolgen die voortvloeien uit of samenhangen met het gebruik van de informatie.

‘SAMEN STERK(ER) VOOR DE BESTE REVALIDATIEGENEESKUNDE’